

meditatie

Liefde of angst

tekst ds. B. van Werven, Zuilichem

„Hierin is de liefde bij ons volmaakt, opdat wij vrijmoedigheid mogen hebben in den dag des oordeels, namelijk dat gelijk Hij is, wij ook zijn in deze wereld. Er is in de liefde geen vrees, maar de volmaakte liefde drijft de vrees buiten; want de vrees heeft pijn en die vreest, is niet volmaakt in de liefde.”

1 Johannes 4:17-18

Liefde en angst zijn twee sterke krachten. Beide kunnen ze ons leven vergaand beheersen. Johannes zet liefde en vrees (hier in de betekenis van angst) tegenover elkaar. Angst kan een psychische oorzaak hebben. Over zulke angst gaat het hier niet. Hier gaat het om angst voor Gods straf in het leven van een aangenomen kind van God. Angst voor straf is niet normaal in het leven van een zoon of dochter van God. Is deze angst er wel, dan is dat een aanwijzing dat hij of zij niet meer volmaakt in de liefde is.

Dit "volmaakt zijn in de liefde" betekent niet "God perfect liefhebben". Johannes weet net als wij dat ons leven onvolmaakt is. De vraag is hier niet of wij God volmaakt liefhebben, maar of we "volmaakt", in de betekenis van "helemaal", in de liefde van Christus zijn. „Zonder Mij kunt u niets doen”, zegt Christus. De verbondenheid met Christus wordt

Onze kerken zijn ernstig verdeeld. Zou het kunnen dat ook angst een rol speelt?

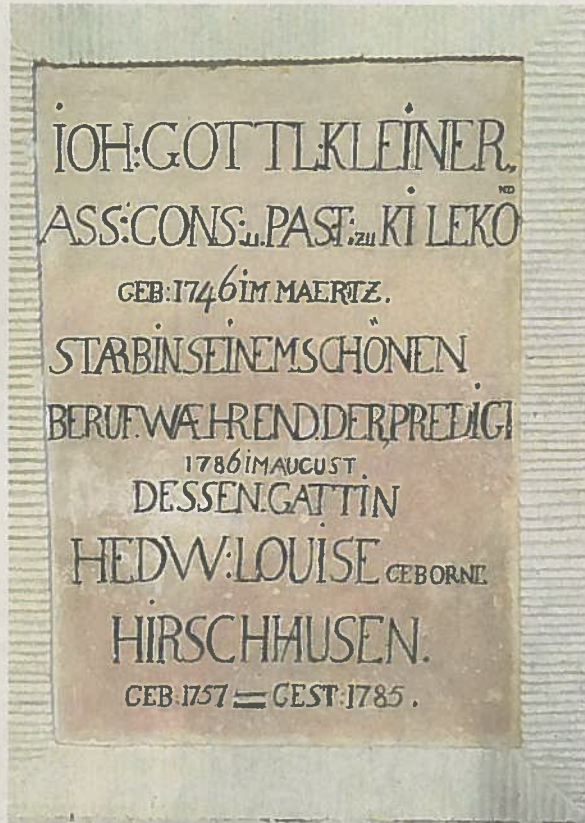
gestempeld door liefde. Wie wandelt in het licht met Jezus, ontdekt dat liefde –en niet angst– bepalend is voor de relatie die God met Zijn zonen en dochters wil. Maar in de praktijk kan zo'n christen dus ook weglopen uit de lichtkring van Gods liefde. Als dat gebeurt, verlies ik mijn vrijmoedigheid voor God en komt de angst voor Zijn straf en oordeel terug.

Praktijk

Het is daarom niet voor niets dat Johannes het heeft over „volmaakte” liefde. Dit betekent niet dat Gods liefde onvolmaakt is, maar dat ze in de praktijk nog wel tot haar doel moet komen. Dat gebeurt als wij met de daad God liefhebben boven alles en onze naaste als onszelf. Gods liefde bereikte haar doel dus nog niet toen God Zijn Zoon openbaarde. De geboort van Jezus was het bewijs van Gods liefde (Rom. 5:8), maar niet het doel. Gods liefde bereikt haar doel pas volmaakt als mensen in liefde met God verbonden zijn én met de andere zonen en dochters van God. „Als wij elkaar liefhebben, blijft God in ons, en is Zijn liefde in ons volmaakt geworden” (1 Joh. 4:12).

Het liefhebben van „wie uit God geboren is” (1 Joh. 5:1) is dus net zo noodzakelijk als het liefhebben van God. Als ik wegloop uit Gods liefde en dus probeer te leven vanuit eigen kracht, krijgt angst een kans. Angst voor God, maar ook angst voor anderen in het lichaam van Christus. Het is een onmogelijke mogelijkheid dat kinderen van één Vader elkaar afwijzen. Onze kerken zijn ernstig verdeeld. Terwijl de fundamenten van onze samenleving via wetgeving worden afgebroken, vinden we elkaar (vaak) niet. Zou het kunnen dat angst hierbij een rol speelt, angst in de eerste plaats voor God? Als de liefde voor God niet zonder liefde voor elkaar kan bestaan, zou er dan geen verband zijn tussen angst voor elkaar en angst voor God? Wij zijn bang voor elkaar en vinden elkaar niet omdat we ons niet volmaakt laten beheersen door de liefde van Christus. Vraagt u naar een uitweg? Laat 1 Joh. 4:17 richtinggevend zijn: „Zoals Hij is, zijn ook wij in deze wereld.”

Grafschrift in een kerk op het Estse eiland Saareema.

Vijfhonderd appelbomen planten

Estland herdenkt de vijfhonderdste verjaardag van de Reformatie met tal van concerten, congressen, tentoonstellingen en andere activiteiten. Er loopt een campagne om 500 appelbomen in het land te planten en er wordt een speciale postzegel uitgegeven.

Sigrid Pold coördineert de viering van 500 jaar Reformatie in de Estse Evangelisch-Lutherse Kerk (EELC). De aandacht voor het jubileum is volgens haar terecht. „De Reformatie legde de basis voor de geschreven Estse taal en het begin van het onderwijs in Estland. De eerste boeken die in het Estse werden gepubliceerd, waren religieuze boeken. Mensen gingen lezen en schrijven en werden lid van de kerk, die deel uitmaakte van het leven van alledag”, aldus

Pold. „Aangezien er op Estse scholen geen verplicht godsdienstonderwijs wordt gegeven –de Reformatie valt onder geschiedenis en maatschappijleer– bieden we scholen lesmateriaal aan over het onderwerp „Luther gaat naar school”.

Pold wijst op een bevolkingsonderzoek uit 2011, waarin 54 procent van de Esten zich „niet religieus” noemt en 16 procent „het niet weet”. „Dat betekent niet dat deze groepen onverschillig staan ten opzichte van godsdienst, maar dat ze niet bij een kerk horen. Ze hebben op een of andere manier wel religieuze opvattingen, maar voor hen is religie privé. Slechts enkelen noemen zich atheïst. In Estland heerst veel meer onwetendheid over religie dan onverschilligheid.”

later gedoopt in een lutherse kerk in Tallinn. Alhoewel ik mijn christelijke weg in een baptistenkerk begon, voelde ik me nauwer verbonden met de lutherse traditie. In dat opzicht pas ik in de historische traditie van de meeste Esten: als ze aan een kerk denken, hebben ze het beeld van de Estse Evangelisch-Lutherse Kerk voor ogen.”

Veertien jaar lang was ze lid van de Lutherse Kerk, tot ze trouwde met een man die baptist was. „Bekering was een logische stap. Als ze me vroegen of het moeilijk was, kan ik eerlijk zeggen dat dit niet zo was, omdat lutheranen

Pia Hanslep.

en baptisten in Estland heel veel gemeen hebben. Alhoewel de baptistendienst minder liturgisch van karakter is, is er een soort frame, een zekere orde in de dienst.”

Tijdens haar verblijf in Nederland voelde Hanslep zich het meest verwant met de Rooms-Katholieke Kerk, omdat de diensten daar lijken op de diensten die zij in de Lutherse Kerk gewend was. „De hervormde en lutherse kerken in Nederland lijken een

beetje streng en ouderwets. Ik heb hetzelfde gevoel over de Estse katholieken.”

Stabiel

Tegenwoordig is de positie van de Estse Evangelisch-Lutherse Kerk (EELC) stabiel, zelfs al wordt het meer en meer een kerk van „kleine oude dames”. De kerk heeft 130.000 doopleden. De groei van de gemeenten verschild. Veel plattelandsgemeenten verliezen leden, mede omdat mensen geen werk kunnen vinden. Tegelijkertijd zijn er twee nieuwe gemeenten gesticht in gebieden waar nooit eerder een kerk was. Weer elders groeien sommige bestaande gemeenten, maar de algehele tendens is toch wel dat het ledental langzaam daalt.

Plattelandskerken in Estland beschikken vaak over grote monumentale gebouwen die meestal tussen de middeleeuwen en de negentiende eeuw zijn gebouwd. Historisch erfgoed dus. Hanslep: „Kerken op het platteland vechten voor hun bestaan. Kleine gemeenten blijven achter met enorme kerkgebouwen die ze onmogelijk kunnen onderhouden. Dan kan het gebeuren dat je op een zondag vijf oude dames in een kerk ziet waar het zo koud is

als in een kelder, de schimmel op de muren staat en het dak lekt. Ik verwacht niet dat de Lutherse Kerk uitsterft, wel dat de kleine geloofsgemeenschappen in de dorpen over twintig jaar niet meer bestaan.”

De baptistenkerken zijn er wat beter aan toe. „De gemiddelde leeftijd in deze kerken ligt lager dan bij de Lutherse Kerk; ze weten jeugd en jonge gezinnen aan zich te binden. Overigens trekken jongeren ook naar andere kerken, zelfs naar een grotere lutherse kerk, als er maar iets aan jeugdwerk wordt gedaan.”

Cijfers wijzen erop dat de kerkelijke groei in Estland over het algemeen nagenoeg tot stilstand is gekomen. Als de generatie van de „kleine oude dames” in de komende tien tot twintig jaar uit beeld is, zal het totaalaantal kerkleden drastisch dalen, verwacht Hanslep. Dit omdat het aantal 40- tot 60-jarigen tamelijk marginaal is vergeleken met andere leeftijden – dit is de generatie die door de Sovjets is ‘beschadigd’. „Kerken in Estland hebben dus veel om over na te denken en veel om voor te bidden.”

.....
Dit is het eerste deel van een tweeluik over de kerk in Estland. Morgen het slot.